

men worden prijsgegeven? Maar ze kunnen niet anders meer. God heeft alle grooten der aarde één van wil gemaakt en hun in hun hart gegeven, dat ze zijn wil zouden doen. God moet van die heele cultuur niets meer hebben, en Hij perst alle menschen om zijn wil te doen, en dan jagen ze den brand erin, zoodat haar rook opstijgt tot in alle eeuwigheid. Alle pracht en praal, waarin de afvallige kerk zich hulde en waaruit ze de menschen deed „drinken” met wellust, — het wordt alles in één uur vernietigd. Daar blijft van de overspelige kerk en heel haar cultuur niets over.

En ondertusschen gaat het doek op voor het laatste bedrijf van dit eene drama. Het begint in den hemel met een groot Hallelujakoer. Daar boven breekt de jubel los over God, die eindelijk geoordeeld heeft de hoer, die met haar overspel de gansche aarde verdirf, en die zich zat gedronken had aan het bloed van haar kinderen. En die lofzang is nog maar net verstorven, of Johannes hoort het al voor de tweede maal: Halleluja. En het gejuich blijft aanhouden: het stijgt op bij de trappen van Gods troon, en er is tenslotte zelfs een stem uit den troon, die alle knechten Gods tot het Halleluja oproept. En dan hoort Johannes het aanzwellen tot een machtigen orkaan van geluid. De lofzang, die geopend werd in den hemel, wordt nu overgenomen door de kerk op de aarde; en het is als een geluid van een groote schare; het klinkt als het zware geklater van een waterval, en als het donkere gerommel van een onweer: Halleluja, want de Heere, de almachtige God, heeft de koningsheerschappij aanvaard. Het koninkrijk Gods is nu eindelijk ten volle werkelijkheid geworden. En ze wekken elkaar op: laat ons nu blij zijn en vreugde bedrijven! We zullen God de heerlijkheid geven!

Want wie stond achter dit alles? Wie liet het Beest herstellen van zijn doodelijke wond? Wie deed den Antichrist opkomen? Wie perste de geschiedenis tot den zevenden kop van het Beest? Wie bracht dit oordeel over de groote hoer? God!

De menschen deden het niet. Deze gansche ontwikkeling der geschiedenis was het werk van God. Hij zat triomfeerende boven de groote volkeren. Hij perste de dagen, Hij stuwde de machten, Hij rekende restloos af met de groote hoer; Hij aanvaardde Zijn koningsheerschappij. En Hij deed dat opdat zijn volk zich verheugen zou. Want nu is gekomen de bruiloft des Lams, en zijn vrouw heeft zichzelf voor haar trouwdag getooid in haar blinkend witte bruidstoilet.

Ziet ge nu de eene geschiedenis, die wij beleven? Die Johannes zag uit de verte, maar die voor onze oogen al tot werkelijkheid wordt?

Het begin is het Beest, en de zevende kop, die verschijnt; het begin is de hoer, die het leven verderft en zich dronken drinkt aan het bloed; het begin is die wereld van ons vandaag, die zoo benauwend en beklemmend is. Zoo meteen komt het tweede: de brand, die inslaat in heel de valsche kerk en al haar pronk. Maar God perst de dingen, en Hij leidt de geschiedenis zoo, opdat komen zou de eeuwige blijdschap. En als ge dus huivert, gij die vandaag de eerste donkere beelden van dezen film op het doek der geschiedenis verschijnen ziet, houdt dan vast de glorie der laatste beelden, die u getoond zijn in het Woord, maar die straks ook gezien zullen worden als geschiedenis: de valsche kerk gaat onder, doch de ware kerk, de Bruid, gaat langs dezen weg in tot de eeuwige gemeenschap met den Bruidegom. Het einde van de geschiedenis, die vandaag wordt gemaakt, en die ons doet beven, — het einde van deze

geschiedenis is de glanzende bruiloft van de ware kerk. Straks leidt men haar, in staatsie uit haar woning, in kleding, rijk gestikt, tot haren Koning.

En wie dit gelooft, is waarachtig getroost.

Nietwaar? Als wij den ontstellenden chaos zien van dezen tijd, de goddeloosheden, de gruwelen, de gewetenloosheid van de wereldpolitiek, het geknoel van de kerk, — dan komt niet één van ons er meer uit.

En dan brengt Openb. 17 in dien warboel wel wat lijn en teekening. God wijst het ons aan: de zevende kop van het Beest is komende, en daarachter aan komt de Antichrist als achtste; en de kerk hoereert. Als we dat lezen, dan zien we het werkelijkheid worden voor onze oogen; en dan verstaan we het leven van nu. Maar als we niet meer wisten, dan was het nog om wanhopig onder te worden. Het wil toch wat zeggen, zelf te leven in een tijd, waarin het oude monster weer den kop opsteekt. Wat worden we gruwelijk eenzaam. En in deze wereld dragen we onze kinderen binnen.

Er stond onlangs een verhaal in de krant van een jongeman, die in Parijs zijn tenten had opgeslagen, en die van nationaliteitspapieren niet meer wilde weten. Hij noemde zich „wereldburger Nr. 1”. Dan glimlachen de menschen: een dwaze fantase. Wij geven onze kinderen netjes aan bij den burgerlijken stand in eigen woonplaats, en ze worden opgenomen in een Nederlandsch bevolkingsregister; en als je een pas aanvraagt, staat het er keurig op: Nationaliteit: Nederland. Maar ondertusschen! Dat nationale is allemaal in ontbinding; grenzen bestaan er alleen nog op papier, in werkelijkheid is er al een wereldregering. Al onze kindertjes, die als Nederlanders worden ingeschreven, zijn in feite wereldburger; en als het meenens wordt vechten ze in een internationaal leger. Ik zie den zevenden kop, en den Antichrist daarachter, en de groote hoer, zittend aan de vele wateren. In deze wereld draag ik mijn kinderen binnen. Als ik niet meer wist, was het om gek te worden en verbijsterd te staan. We leiden ze binnen in een wereld van schijnchristendom vandaag, in de wereld van naakte godslastering morgen. Ik zou dit niet kunnen verwerken, als God me van deze verschrikkelijke film niet de laatste beelden had getoond: „Halleluja! De Heere heeft zijn heerschappij aanvaard, en de bruiloft des Lams gaat komen!” Dat is het slot!

En als ze me nu vragen: waar gaat het heen met de wereld? Waarop loopt deze bezeten geschiedenis van vandaag uit? Waarheen ben je zelf onderweg en waarheen gaan je kinderen? — dan zeg ik nu: dwars door de hoerij heen en voorbij den geopenen bek van het monster gaan we naar het avondmaal van de bruiloft des Lams. Als ik dit niet wist, zou ik het leven niet meer aandurven.

Want weet u wat het gevaar is van het leven in dezen tijd? Dat we het als een noodlot over ons laten komen. Dat we het geknoel van de wereldpolitiek en de hoerij der kerk zien als machteloos, die er niets aan kunnen veranderen; als menschen, die tandknarsend of misschien ook gelaten de lawine over zich zien komen. Maar de Heere zegt: ge zult gelóóven! Is de historie van vandaag een noodlot, waar we machteloos tegenover staan? Zeker, ik zie ook de gruwelen der menschen; maar dit alles wordt geregeerd door God. Hij laat het monster opstaan, en Hij laat de kerk hoereeren en dronken voortgaan tot den dag van haar verwoesting, maar Hij zegt: zoo kom Ik tot Mijn heerschappij, en zoo leid Ik mijn kerk tot de bruiloft. Ik ben bezig met de voorbereidingen. Ik richt de tafel al aan, en Ik schik de stoelen reeds.

B. HOLWERDA.

PROFEET EN WAARZEGGER

Voor u Philippus riep onder den vijgeboom, zag ik u..... Omdat ik u gezegd heb, dat ik u gezien heb onder den vijgeboom, geloof ik u. Grotere dingen dan deze zult gij zien. Joh. 1:48, 50.

Wij zijn er, terecht, bang voor, het woord „waarzegger” te gebruiken, wanneer wij spreken over den Heiland. Dat bang-zijn is goed; want Hij is geen waarzegger geweest. Hij was en is Profeet en Leeraar.

Maar, zooals zoo dikwijls, zoo zitten we ook hier verlegen met de vraag, waarmede grens is. Want wij willen ons toch niet verzetten, als iemand ons zegt, dat Christus „wel eens” een waarzegging gedaan heeft. Een waarzegging.

Dat is al dadelijk wat anders. Hij heeft immers wel eens een genezing gedaan; maar is geen dokter. Hij heeft wel eens brooden vermenigvuldigd; maar is geen wonderdoener. Hij is wel eens in de eenzaamheid gegaan om te bidden; toch noemen we Hem geen kuizenaar of monnik. En zoo voort.

De moeilijkheid ligt voor ons — voor wat den term „waarzegging” betreft — in het woord. Een waarzegger is iemand, dien wij maar niet waardeeren kunnen in zijn bedrijf; en daarom willen wij ook het woord waarzegging liever niet genoemd hebben, als we over den Heiland spreken. Maar we kijken al wat vriendelijker, als iemand zegt: de Heiland deed een „voorzegging”. Noemen we Hem daarom soms een voorzegger? Was dat zijn practijk? We antwoorden:

neen? Maar dan voelt men nu meteen al ongeveer waar de schoen wringt: we begrijpen, dat het verschil maakt, of iemand „eens” „iets doet”, dan wel, of hij zijn vast beroep ervan maakt. Dat is één. En hier is het tweede: het maakt óók verschil, of iemand „eens” een voorspelling doet, eens een keer, en dan verder profeteert, dat is: regelmatig het Woord bedient, en zich daarna dienstbaar stelt, en daarnaar heendringt, en daarvan dienaar is, dan wel of hij regelmatig voorspellingen doet, van het voorspellen zijn beroep maakt, en intusschen van het Woord als inhoud van de profetie zich niets meer aantrekt, noch daarna dienstbaar wezen wil.

Voorspellers- van-beroep vindt men dan ook op de kermis, of in een besloten huis, of op de tempelpleinen van de heidenen.

Maar profeten vindt men overal; alleen maar: zij zelf gaan telkens weer, en nemen ook u telkens mee, naar den kansel, naar de geopende Schriften, naar den inhoud van het profetisch Woord.

Want profet en waarzegger zijn twee. Al kan een profet wel eens een waarzegging doen, hij is geen waarzegger van beroep; en: hij is nooit waarzegger-zonder-Woord.

„Profeet” en „waarzegger”, dat worden dus twee figuren; en als zoodanig komen ze in den bijbel wel vaker voor. Een tegenstelling behoeven zij niet te wezen, al zijn ze ’t in concreto vaak geworden. Want een profet (nabi) en een waarzegger (kosem) kunnen samengaan (Jes. 3:2); ook

koningen kunnen woorden van een „kosem” spreken (Spr. 16:10); en Bileam, die van een kunstenaar niets heeft, heet niettemin toch óók een „kosem” (Joz. 13:22); meer dan eens wordt het bedrijf van den „kosem” verbonden met dat van den „ziener” (chozeh). Waar toch het profetisch Woord hen beheerscht, daar kunnen zij, zij het op onderscheiden wijze, de waarheid dienen; vandaar dat waarzeggen ook van profeten een taak kan wezen (Micha 3:11).

Maar omdat het Woord niet altijd de menschen, ook niet altijd de menschen-Gods beheerscht, en óók de valsche profetie gaarne harerzijds alle vormen en manieren van mededeeling en beïnvloeding van menschen voor zich annexiert, daarom onttaarden straks met name waarzeggerschap en ziener-schap. De valsche profetie associeert zich met valsche zieners (Jer. 27:9; 29:8; Ez. 13:6, 9, 23; 21:34; 22:28; Micha 3:7; Zach. 10:2). En omdat de valsche profetie krachts aard en doelstelling zich lieft legitimeeren wil met hetgeen „voor oogen is”, liever dan met den inhoud der heilige geschriften of gesproken woorden Gods, daarom legt de ware profetie steeds meer op den inhoud, en de valsche steeds sterker op den uiterlijken vorm (die opvallend móet zijn) het hoofaccent.

Zoo wordt langzamerhand de „kosem” een tegenstelling met den „nabi”. Magie en mantiek en ziener-schap-in-extase of waarzegGERIJ (iets anders dan waarzegGING) worden straks als duivelskunst of charlatanerie gezien; en de herinnering aan de Kananieten, die van het WOORD van Jahwe niet weten wilden, doch zulk bedrijf plachten te zoeken, doet de rest, om waarzegGERS te maken tot een verachtelijk of althans niet-ernstig te nemen genre²⁾; een barbarenbedrijf³⁾ heet straks hun practijk.

Het lag dan ook in de lijn van dezen gang van zaken, dat men den Heiland, aan het eind van zijn verblijf onder Israël, als PROFEET verloochende, en Hem daarna als een soort van waarzegger is gaan bespotten. Voor Kafas is de profeet van Nazareth wegens blasphemie veroordeeld. Het Woord Gods kan dus, concludeert men, niet bij Hem zijn; alleen het duivelsche woord komt over zijn tong: deze wierp de duivelen niet uit dan door Beëlzebul, den overste der duivelen (Matth. 12:24, 27). Wat er van Hem overblijft, nu zijn profetenmantel van Hem afgerukt is, dat is niet meer dan een mislukte waarzegger: Hij is uitzinnig. Nooit is de tegenstelling tusschen „nabi”, en „kosem”, tusschen profet-met-Woord en waarzegger-zonder-Woord zóó fel geteekend als hier. Erger vernedering dan deze kon men Hem niet aandoen: de Mond der Waarheid is in het Rechthuis der kerk als een onttakeld waarzegger in karikatuur gebracht. Vroeger heeft men nog wel eens gezegd: houd van waarzeggers en zieners de handen af: ze kunnen krankzinnig zijn, maar ook van God of daemon bezeten: handen af, brand uw vingers niet. David heeft van die mentaliteit een niet profetisch, doch wel listig gebruik gemaakt, toen hij, door waanzin te veinzen, den angst opwekte bij de filistijnen, die hem anders zouden gedood hebben: handen af, misschien zit er een goddelijke, waarzeggende geest of kracht in hem (1 Sam. 21). Maar zelfs die angst is na de veroordeeling van Christus als godslasteraar bij zijn rechters weg: men durft den Nazarener wel aan. Hij is volstrekt ongevaarlijk. Ze hebben hun spel met Hem gespeeld. Het ergste is dan, dat ze in hun karikatuur nog met het woordenboek der profeten opereeren; profeteer ons, zeggen ze, wie u daarnet dien fermes slag toebracht? Ze bedoelen: ra-ra-wie-is-dat? Maar ze zeggen: profeteer ons: de clown wordt als koning aangesproken, en de Bileam-in-t-klein als Réchter van den echten Bileam.

Het is goed, ons deze dingen in te denken. Het zijn geen „kwésties” voor „theologen”, maar ze raken ons eigen leven.

Dat de Heiland waarzeggingen gedaan heeft, staat vast. Hij zegt — tot diens eigen stomme verbazing — aan Nathanaël precies, waar de man gezeten heeft, toen en toen; geen mensch had hem dat gezegd, en de spreker zelf was er niet bij geweest. Dat is maar één voorbeeld, uit het begin van Christus’ ambtelijk optreden. Aan het eind ervan (onder de menschen beneden) staat als nóg een voorbeeld zijn voorzegging aan Simon Petrus: eer straks de haan zóó vaak gekraaid heeft, hebt gij Mij tegen dien tijd zóó veel keer verloochend. Het komt allemaal precies zoo uit. Hier liggen diepten, — en, we gelooven, óók weer „dingen-van-de-vlakte”, d.w.z. van natuurlijke gaven, schepingsgaven, het één mèt het ander, vergeet dat niet — waarvan wij stompers nauwelijks iets verstaan. Ook wij staan nog paf, verbluft.

En soms zuchten we meewarig: maar wij? WIJ

1) J. Pedersen, Israël, III—IV, London—Copenhagen, 1947, 124.

2) Pedersen, 125 (Deut. 18:10, 14; 2 Kon. 17:17).

3) Misschien doelt daarop Jes. 2:6, welke plaats evenwel niet geheel duidelijk is:

Want gij hebt Uw volk verstooten, het huis van Jacob; want het is vol van tovenaars, van waarzeggers, gelijk de Philistijnen, en ze slaan in de handen van vreemden.

Zoo althans poogt J. v. d. Ploeg, O. P., den tekst te vertalen (Vooraziatische Philologie, art. in Ex Oriente Lux, Leiden, Jaarbericht nr 8, 1942, 644).

spreken
stenmaker
em" (Joz.
van den
er" (cho-
hen be-
rscheiden
aarzeggen
a 3:11).
menschen,
t, en óók
ormen en
van men-
aarden
n ziener-
met val-
9, 23; 21
En omdat
peinstelling
oor oogen
eschreven
le wáre
álsche
opvallend
en tegen-
en ziener-
ders dan
kunst of
de Kana-
let weten
ken, doet
n verach-
te"); een
gang van
van zijn
hende, en
r is gaan
an Naza-
word Gods
in; alleen
e werp
n overste
van Hem
afgerukt
gger: Hij
n „nabi”,
waarzeg-
r. Erger
doen: de
kerk als
gebracht,
houd van
en krank-
zeten: en
leef van
listig ge-
nzen, den
ders zou-
it er een
hem (1
oordeeling
ers weg:
strek on-
gespeeld,
nog met
eteer ons,
bebracht?
zéggen:
angespro-
den ech-
Het zijn
áken ons
eft, staat
bazing —
en heeft,
gd, en de
maar één
telijk op-
schen be-
orzegging
vaak ge-
veel keer
uit. Hier
reer „din-
en, schep-
dat niet
taan. Ook
ij? WIJ
penhagen,
7:17).
ats even-
1 Jacob;
st te ver-
ente Lux,

hebben van zoo iets niets. Een bijbel, geen voorspelling. Een dominee, geen waarzegger. Een ziekenbezoeker, geen gebedsgenezer. Een ouderling, geen voorzegger. Een licht-ontsluitingsdienst, als de bijbel opengaat. Geen sluier-optil-dienst om eens in de toekomst te kijken. Geen moment de zekerheid, dat we niet over één minuut doodgebleven zijn, dat ons lichaam niet over een week op 't kerkhof ligt.

Zullen wij nu jaloersch zijn?

Indien de Christus een waarzeggersdienst geopend had, dan mochten onze prozelieten op Nathanaël, en die menschen onder ons, die in hun optrekje zich vanwege hun bedreven zonden krommen voor God, op Simon Petrus wel echt jaloersch wezen (ze vergeten misschien, dat Simon „het” toch nog „gedaan heeft”, al had hij dan een voorspelling gekregen).

Maar, nu wij weten, dat Christus geen voor-speller, doch eischer en belover is, dat Hij ons ook aan het doopvont, op het ziekbed, in onze beslissingen, niet aan voorspellingen, doch aan be-loften-e-n-e-i-schen genoeg beveelt te heb-ben, nu zijn we niet meer jaloersch. Als Christus Nathanaël eens „een keer” laat zien, wat Hij — de Meester — zooal vermag te zien, dan is dat, om dien man naar „a n l e i d i n g” daarvan des te vlugger te laten bukken voor de „reden” van het bevel: ga mee, en volg Mij, e n g a p r e e k e n, word profeet onder Mij als den Profeet, en gij zult grooter dingen zien dan deze; bijvoorbeeld een kruis. Jaloersch?

Met een „x” „accord gaan” of „naar de accorden samengaan”? Overigens: wij vorderen!

Wij zouden nog een en ander opmerken over wat ons verleden week bezig hield. Juist, toen we wilden beginnen, bracht de post ons een tweetal artikelen van dr H. N. Ridderbos. Ze geven een goede inleiding.

Het ééne is een soort van reactie op onze vragen van enkele weken geleden; toen wezen we erop, dat deze auteur fel reageerde op een stuk van een onzer kerkeraden, die een formule had vastgesteld, waarmee werd aangekondigd, dat N. N. zich aan de kerk onttrokken had; die formule scheen dr R. getuigenis te geven van een verkeerde geestesgesteldheid en van een onjuiste beschouwing aangaande de kerk; hij scheen te vinden, dat die kerkeraad niet zeggen mocht: wij zijn „de” kerk hier ter plaatse. Ik vroeg toen dr Ridderbos, waar (o.a.) z.l. Greijdanus gebleven was; die is tegen zijn wil afgekondigd, zich onttrokken te hebben aan „de” kerk te Kampen; en had nooit een briefje gestuurd van zich ergens-aan-onttrekken. We vroegen, of hij er voor voelde, eens af te drukken de formuleeringen, die in de dagen van 1944, en zoo, gebruikt zijn van „zijn” kant; ik wilde hem desnoods via ds Doekes aan de noodige copie helpen.

Nu zegt dr Ridderbos: dat hij met mij niet gaat debatteeren over de pluriformiteit. Dat had ik ook niet gevraagd; ik wou alleen maar vragen: gelooft zijn blad ze, ja of neen?

Ook was hem gevraagd: waar is — debatteeren is overbodig — Greijdanus volgens u dan gebleven? Op geen der vragen antwoordt dr R. Hij zegt alleen maar: „n á u”; dat beteekent: ik moet eerst afdrucken dat formulier van dien kerkeraad.

Ik zou willen zeggen: met genoegen als hij meedoet. Ik zal niet mijnerzijds zeggen: „n á u”, al heeft dr R. de kans, om mij vóór te zijn, b.v. door overdrukken van de teksten die ds Doekes publiceerde, lang genoeg ongebruikt gelaten. Maar laten we het „royaler” oplossen. Als hij bereid is, mee te werken aan een tegelijkertijd publiceren, b.v. in een nummer van Maart, dan kan hij zijn zin krijgen. Ik neem dan den door hem bedoelden tekst op; en hij de door mij bedoelde. We kunnen, desverlangd, afspreken: precies evenveel kolommen. Dr R. mag den datum kiezen.

Met dezelfde post evenwel kwam binnen een tweede artikel van dr H. N. Ridderbos. En dat geeft mij den indruk, dat hij om zijn of onze formule's zich eigenlijk niet bekommert. Daar toch doet hij zijn best, onze menschen los te maken van ons, en terug te brengen onder de ettelijke bindingen, die in en na 1944 zijn opgelegd aan alle navolgers zijner onderscheiden synodes: Sneek, Utrecht, Zwolle, Eindhoven, Den Haag—1949. Wat me nu daarin trof, was de laatste volzin, dien we letterlijk afdrucken (de schrijver zelf cursiveerde):

„Want het eigenlijke geding gaat niet over een zin-sneede van de belijdenis of over een artikel van de kerkenorde, maar over het al of niet accoord gaan met een bepaalde geestesgesteldheid. HIER VALT DE KEUS”.

Tot zoover dr Ridderbos; de hoofdletter is dan door mij gesteld.

Nu is dit, wat ik bedoel: ik voor mij zeg níét: „hier valt de keus”. Ik zeg wél: wie het ermee ééns is, dat dáár de keus valt, of vóór, of oóit m á g vallen, die moet het dan maar ronduit zeggen; dan heeft hij al gekozen vóór zijn eigen alavernij, en tégen de kerkelijke vrijheid.

Dat zinnetje van dr Ridderbos kan alleen maar be-

Maar als ik uit den bijbel leer, dat God alwetend is, wel, dan weet ik toch net z o o g o e d, dat Hij mij zag onder mijn vijgeboom? En wat Simon Petrus betreft: hem is wel die waarzegging gedaan, maar niet om hem kunstmatig van de zonde terug te houden — dán ware de waarzegging trouwens niet eens uitgekomen — doch om hem straks, als hij „bekeerd zou zijn”, en „indachtig” gemaakt, zijn broeders te beter te doen versterken, zonder een dienst-van-voorspellingen, doch door de prediking van de volstreekte Autoriteit van Jezus Christus. Hij moest leeren, dat God met Christus één was, OOK in zijn waarzeggingen, gelijk in de profetie. Maar meteen moest hij leeren, dat Christus zich én met zijn waarzeggingen, én met zijn profetieën, liet toetsen en meten aan het Woord.

U zegt: maar Nathanaël, en Simon, die wisten het nu?

Maar u weet het toch ook? Het staat in den bijbel. En zij moesten, om Christus te verifiëren, óók al naar den bijbel: zij naar den halven, u naar den heelen.

Wie heeft nu meer, zij of gij?

Daarom gaan we dadelijk na het doopvont den levensweg op, zonder één voorspelling, maar mét een schat van beloften. En die zijn ons genoeg; want door het Woord werkt en wekt God het geloof, niet door een woord-je.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

teekenen: smaldeel-menschen, trekt u niet aan, wat er door ons allemaal op papier gezet is in 1944 en daarna; beoordeelt ons dáárnaar niet; neemt dát niet zoo ernstig; en denkt niet, dat ge daar ooit meer mee te maken krijgt, als ge „bij ons komt”. We hebben de honderden menschen de kerk uitgezet om een bepaalde ónbepaalde g e e s t e s g e s t e l d h e i d. En, óm dat te kunnen doen, hebben we toen wel bepaalde scherp-bepaalde f o r m u l e r e n g e b r u i k t, en zeer bepaalde wetten met bepaald goddelijke autoriteit afgekondigd en gehandhaafd, en wel uitgeworpen wie NIET bepaald beloofde, NIETS te leeren, wat NIET volkomen met al die strikt-bepaalde formules in overeenstemming was, maar dacht U dat dit ons fijne puntje was? Dat onze op de bullen aangegeven gronden de werkelijke waren? We wilden niet accoord gaan met een zekere g e e s t e s g e s t e l d h e i d; en om den zóó-geestesgestelden hód te slaan hebben wij den stók van een op Gods Naam gestelde letter gebruikt. En dat is nu alles.

Erger vonnis kon niemand vellen over zijn eigen kerk en synode. Ik las deze week in een „synodaal” blad, dat een synodalistische classis geprotesteerd heeft tegen een uittaling van iemand, die een rede hield in een van onze vergaderingen, en die óók al jaren geleden door een vergadering als die synodalistische was uitgeworpen met de zwaarste woorden (dr H. N. Ridderbos kan ze — als hij op mijn voorslagje van tegelijk-oversteken ingaat — wel opvragen bij zijn broer, het was in Amersfoort). Zou die classis maar niet liever binnenshuis blijven, en protesteeren tegen het feit, dat dr H. N. Ridderbos schrijft, dat het EIGENLIJKE geding hierover loopt?

Men zal mij vragen: waarom ons met dr R. opgehouden? Praat liever over onze éigen menschen.

Maar daar is het me juist om begonnen. Ik geloof, dat zoo'n drogreden (want dat is het, omdat iedere synodocraat, oud of nieuw, elken dag weer kan worden aangepakt met de nooit afgeschafte formules van 1944 etc.), — ik geloof dan, dat zoo'n drogreden niet zoo vlot aangevoerd kon worden als lokaas voor het door dr R. begeerde „smaldeel”, als niet binnen onzen éigen kring dat praten over „geestesgesteldheid”, vóór en na, het gesprek over de FEITEN, die alleen BESLISSEND zijn en mogen zijn, had verhindert en de aandacht dáárvan afgeleid.

Neen, ik zal het niet hebben over uittaling zóó of zús. Ik stel de vraag: gelooft iemand werkelijk, dat hij, door zich bij de kerk te voegen, kiest voor een geestesgesteldheid, of dat hij, door er uit te loopen, en „een andere” in den arm te vallen, kan kiezen voor een zekere geestesgesteldheid? ALS HET WAAR IS, m.a.w., áls iemand een kerkje vinden kan, dat inderdaad een zekere „geestesgesteldheid” als kenmerk (!) en toevertrouwd pand bezit, DAN IS HIJ MET ZIJN NIEUWE KERKJE DIEP TE BEKLAGEN.

Waar men toch al niet uitkomen kan: ook dr Ridderbos zou, enkele jaren geleden, hebben gezegd: een kerk is geen kwestie van „ligging”; „ligging” is een kersteniaansch woord, en de kerk, vooral de oecumenische kerk, moet voor állerlei „liggingen” plaats en ruimte hebben. Raum! Maar vandaag wordt rustig gesteld: het gaat, in de EIGENLIJKE kwestie, om een bepaalde ónbepaald gelaten „geestesgesteldheid”. Dit laatste is een moderner woord voor het archaïsche „ligging”. Maar het komt op hetzelfde neer: alleen herinnert „ligging” aan Israëls reizen in de woestijn (ze

—volg pag. 136).

OP EN OM 'T KERKPLEIN

Soberheid gevraagd

We speuren in sommige familieadvertenties, berichten van geboorte, ondertrouw, overlijden, koparen, zilveren en gouden bruiloften, zoo af en toe een toenemende gemanierdheid, die ons dringend doet vragen om eenige meerdere soberheid.

We denken hierbij niet aan dat bij-de-hande Jantje, dat, natuurlijk uit eigen initiatief, na eigen overleg, op eigen kosten, precies in de juiste krant „met dank aan God” doet weten, dat Vader en Moeder dan en dan twaalf en een half jaar hopen getrouwd te wezen, den zóóveelsten van zóó laat tot zóó laat daar en daar hopen te recipieeren. Zoo'n dankbaar Jantje toch!

We denken evenmin aan dien kleinen lurenman, die als laatste van een reeks zoo maar met Vader en Moeder en al de anderen mee-adverteert, dat de Heere óók hem weer een zusje heeft „toevertrouwd”.

We denken aan iets anders.

Advertentieknipsels hebben we niet bewaard.

Een dossier van geboortekaartjes, rouwbrieven, ondertrouwberichten en dergelijke legden we niet aan.

Maar we bewaren niet zonder eenigen tegenzin de herinnering aan gezwellenheden, die met hoe langer hoe grooter regelmaat terugkeeren en die ons nopen te zeggen: Zóó moet het niet. En we bewaren ook de heugenis aan een enkel geval, waarin we meenden gebrek aan teederheid te bespeuren.

We geven toe: soms kan eenige breedheid geoorloofd en noodig zijn. Toen in de Ulrumsche pastorie in de dagen van het bekende bezoek van Scholte, eenige dagen voor de Afscheiding het oudste kindje van Ds de Cock boven aarde stond, bracht de Groninger Courant van 10 October 1834 de volgende advertentie:

Het behaagde hedenavond den vrijmagtigen eenigen en drieënenigen God na een ziekte van drie weken ons oudste dochtertje, Jannetje, oud ruim 3½ jaar, door den dood van ons af te eischen. Berustende in en vertrouwend op de verbondsbeloften Gen. XVII : 7, Hand. II : 39 en op Gods Woord Marc. X : 14 en 1 Cor. VII : 14, hopen wij eenmaal daar haar weder te vinden, waar geen rouw of gekrijt meer zal zijn.

H. DE COCK,

Geref. Leeraar te Ulrum.

F. VENEMA.

De breedheid van deze advertentie is licht te verstaan, wanneer men met Rulmann overweegt, dat in dien tijd de leer der erfzonde, inzonderheid die der erfschuld, vrij algemeen geloofend werd en men over de zaligheid van vroegstervende kinderen zeer lichtvaardig oordeelde op grond van hun vermeende onschuld. Nog meer heeft wellicht bij De Cock een andere overweging een rol gespeeld. Onder de dominees in zijn omgeving liep het volgende verhaal: Een candidaat zou eens een bezoek bij De Cock gebracht en toen gehoord hebben, dat in een aangrenzend vertrek een klein kind onophoudelijk schreide. Hij had toen gevraagd: „Wien kind is dat toch?” En De Cock zou gezegd hebben: „Een van onze kinderen, maar laat het schreeuwen. Wij storen ons daaraan niet. Het is toch een verdoemeling. Dat is mij geopenbaard”.

Tegenover die lasterpraatjes is de advertentie in de Groninger Courant van 10 October 1834 een kostelijk getuigenis. Zoolets kan noodig zijn. Maar als zulk een noodzaak niet aanwezig is, zij men toch sober. Van die soberheid getuigt de advertentie, die Dr A. Kuyper voor ruim een halve eeuw plaatste in De Heraut, toen Mevrouw Kuyper overleden was. Zij luidde:

Op den 25en Augustus 1899 is te Meiringen, in het Berner Oberland, in haar Heere en Heiland ontslapen, Vrouwe

Johanna Hendrika Kuyper

geboren Schaay

in den ouderdom van 57 jaren.

(volgen ondertt.).

Onze advertenties mogen ook hier wel blijf geven van fijngevoeligheid. Wie bij het overlijden van een familielid geen hope voor hem heeft of niet zonder leed over zonde van den gestorvene aan hem kan terugdenken, beware zulks voor den intiemsten kring.

Toen Dr Kuyper's vader overleden was, jammerde zijn hart: „Mocht hij maar ingebonden zijn in het bundelken der levenden bij den HEERE onzen God”. Maar de overlijdensadvertentie meldde, sober en strak, in De Standaard van 9 December 1883 en in De Heraut van den 10den:

Geheel onverwachts ontsliep in den afgeloopen nacht onze geliefde Vader en Behuwdvader, de Welverwachte Heer

Jan Frederik Kuyper,

in leven emeritus-predikant te Leiden, in den ouderdom van één en tachtig jaar.

(volgen ondertt.).

Laten we dien soberen, strakken stijl, die fijngevoeligheid tegenover onze dooden, bewaren. En in onze familieadvertenties toch ophouden het nóg origineeler, nóg „gereformeerder” te zeggen dan anderen.

Eenvoud is ook hier het kenmerk van het ware.

Soberheid.

D. E. C.